

68
15. apríl

PRÓFREGLUGERÐ

fyrir Stýrimannaskólann í Reykjavík.

Samkvæmt lögum nr. 69 12. apríl 1945, sbr. l. nr. 99 13. desember 1950 og l. nr. 87 15. desember 1952, um breytingu á þeim lögum, og reglugerð nr. 71 17. apríl 1953, um Stýrimannaskólann í Reykjavík, eru hér með settar eftirfarandi reglur um tilhögun á prófunum og hvað til þeirra útheimtist.

I. KAFLI

Ákvæði ýmislegs efnis.

1. gr.

Burtfararpróf skulu haldin í apríl—maímánuði ár hvert.

2. gr.

Vilji maður ganga undir burtfararpróf skólans, án þess að hafa stundað þar nám, skal hann senda ráðuneytinu beiðni um það minnst 2 mánuðum áður, og skulu beiðninni fylgja vottorð um, að umsækjandi fullnægi þessum kröfum:

1. Að hann fullnægi kröfum reglugerðar um siglingatíma.
2. Að hann hafi þá sjón, heyrn og málfæri, sem staðan heimtar.
3. Að hann kunni sund.
4. Að hann sé eigi haldinn af neinum næmum sjúkdómi eða líkamskvilla, er orðið geti öðrum skaðvænn.
5. Að hann hafi óflekkað mannorð.
6. Skírnarvottorð.

Svo skal hann og senda vottorð um þann undirbúning, er hann hefur fengið.

3. gr.

Á tilteknum degi og stundu skulu prófsveinar mæta í stýrimannaskólanum og hafa með sér sjókort, pappír og öll þau hjálpartæki, sem þarf til úrlausnar skriflegra verkefna. Orðabækur mega prófsveinar ekki hafa við úrlausnir stíla, og einungis tölubækur við úrlausnir í skriflegri stærðfræði.

4. gr.

Við burtfararprófin skulu, auk kennarans, sem prófar, vera tveir prófdómendur í hverri grein, og skipar ráðuneytið til þess sérfræðinga eftir þörfum. Það skipar einn þeirra formann prófnefndar.

Munnleg próf má halda í heyranda hljóði.

5. gr.

Hinir skipuðu prófdómendur tiltaka prófverkefnin, hvorir í sinni grein, og skal hvert af skriflegu verkefnunum vera í svo mörgum eintökum að minnsta kosti að hver prófsveinn fái eitt.

6. gr.

Við skriflegt próf fá allir prófsveinar, sem ganga undir sams konar próf, sömu verkefni. Eigi má rita fleiri en eitt verkefni á sama blaðið, en vera má verkefnið í fleiri liðum.

Tekið skal fram, hve margar einkunnir séu gefnar fyrir verkefnið, svo og hve langur tími veitist til úrlausnar. Lengri úrlausnartíma má enginn hafa.

7. gr.

Nú þykir prófsveini eitthvað ógreinilegt í verkefninu, og getur hann þá snúið sér til eftirlitsmanns. 15. apríl

68

8. gr.

Meðan á skriflega prófinu stendur, mega engir aðrir en prófsveinar og eftirlitsmenn vera í prófstofunni. Kennarar skólans mega ekki vera eftirlitsmenn, að minnsta kosti ekki við þær greinir, sem þeir hafa kennt. Eftirlitsmenn hafa ábyrgð á, að engum brögðum sé beitt við prófið. Þeir skulu vera tveir í hverri prófstofu. Hinir skipuðu prófdómendur eru eftirlitsmenn. Ef prófdómendur eru eigi eins margir og eftirlitsmenn þurfa að vera, þá skipar ráðuneytið eftirlitsmenn eftir þörfum.

Sannist það, að prófsveinn reyni að fá hjálp, láti hjálpa sér, eða hjálpi öðrum, skal honum þegar vikið frá prófi, og skal svo álitid, að hann hafi eigi staðizt prófið.

9. gr.

Nú gengur prófsveinn frá prófi og kennir sjúkleik um, en sannar síðar með læknisvottorði, að hann hafi verið veikur, og má þá prófa hann í því, sem hann átti ótekið próf í, jafnskjótt og því verður við komið á sama próftíma.

10. gr.

Sannist það, að prófsveinn hafi hegðað sér ósæmilega við prófið, getur formaður prófnefndar vikið honum frá prófinu.

11. gr.

Áður en prófið byrjar, skal prófnefndin semja próftöflu, er skal undirrituð af formanni prófnefndarinnar og fest upp í stýrimannaskólanum. minnst degi áður en prófið byrjar. Skulu prófdómendur og prófsveinar mæta stundvíslega eftir þessari töflu.

12. gr.

Munnlegar spurningar skulu vera tveimur fleiri en prófsveinar. Við prófið dregur hver prófsveinn sínar spurningar. Prófsveinar skulu prófaðir eftir stafrófsröð. Ef tveir eða fleiri hafa sömu nöfn og feðraheiti, skal aldur ráða, og skal sá eldri prófaður fyrr.

13. gr.

Fyrir svör við hverri spurningu eða verkefni, skulu prófdómendur gefa einhverja af einkunnum þeim, er hér segir: 8, $7\frac{1}{2}$, $7\frac{1}{3}$, 7, $6\frac{2}{3}$, $6\frac{1}{2}$, 6, $5\frac{2}{3}$, $5\frac{1}{3}$, 5, $4\frac{2}{3}$, $4\frac{1}{3}$, 4, $3\frac{2}{3}$, $3\frac{1}{3}$, 3, $2\frac{2}{3}$, $2\frac{1}{3}$, 2, $1\frac{2}{3}$, $1\frac{1}{3}$, 1, 0.

II. KAFLI

Prófkröfur.

14. gr.

Til fiskimannaprófs útheimtist:

Stærðfræði (skrifleg):

1. *Reikningur: Kunnátta í fræðinni um heilar tölur, almenn brot, tugabrot, hlutföll talna, veldi og rót og notkun logaritma.* Tugakerfið, samlagning, frádráttur, margföldun og deiling með heilum tölum, almennum brotum og tugabrotum. Að finna eina óþekkta stærð í jöfnum. Þekking á veldi talna og tvíveldisrótaráttarútdrætti. Einfaldur prósentureikningur. Reikningur með logaritnum.

- 68 2. *Flatarmálsfræði: Beinarn linur. Horn. Hringurinn. Marghyrningur. Sporbaugur.*
 15. apríl *Reglur um hliðar og horn í þríhyrningum og samhliðungum. Réttthyrndur þríhyrningur. Einslaga og samfalla þríhyrningar. Flatarmál hringa og marghyrninga. Uppdráttur og útreikningur flatarmáls einföldustu flata. Þekking á flötum þríhyrningum, ferhyrningum, hringum og sporbaugum. Kunnátta í að skipta beinum linum, að draga upp og fella línu beint niður á aðra, að draga línu samhliða annarri beinni línu, að afmarka horn, er sé jafnstórt öðru tilteknu horni, að skipta horni í tvo jafnstóra hluta, að skipta hring í 2, 4, 6 eða 8 jafnstóra hluta.*
3. *Þríhyrningafræði: Þekking á grundvallaratriðum þríhyrningafræðinnar og á útreikningi flatra, réttthyrndra þríhyrninga samkvæmt henni.* Þekking á hornaföllum og notkun þeirra við útreikning á flötum, réttthyrndum þríhyrningum.
4. *Rúmfræði: Útreikningur rúmtaks ferstrendings og sivalnings.*

Siglingafræði (munnleg og skrifleg):

1. *Þekking á jarðarhnettinum, lögum hans og stærð, bauganeti hans, lengd og breidd; kompáslinur og kompásstrik.*
 Skyn á miðjarðarbaug, jarðarás, jarðskautum, lengdarbaugum, breiddarbaugum, lengd, breidd, breiddarmun, lengdarmun, afviki, kompáslinum og kompásstrikum.
2. *Þekking á kompásnum og notkun hans, á misvisun og halla (inklination), segulskekkju og hvernig hún verður fundin með jarðlægum athugunum; þekking á hallasegulskekkju; kunna að finna misvisun eða segulskekkju með viks- (amplitude-)athugun sólar og með azimutathugun sólar.*
 Grein á segulmagni, segulnál, hinum ýmsu hlutum kompássins og mismunandi kompástegundum, misvisun og misvisunarlínum, halla og hallalínunum, segulskekkju og helztu orsökum hennar, hvernig hún verði fundin af stefnum og miðunum, enn fremur grein á segulskekkjutöflum og stýristöflum, notkun þeirra og tilbúningi. Misvisun og segulskekkju skal finna með því að miða sólina, þegar hún rís eða rennur, eða með því að mæla hæð sólarinnar og miða hana samtímis. Þekking á orsökum hallasegulskekkju. Þekking á miðunarspjaldi, misvisun og breytingum á henni, á halla, breytingum á honum og áhrifum hans á kompásinn. Skyn á hinum ýmsu tegundum segulskekkju, orsökum hennar og breytingum á henni. Upp á radiómiðanir skal heimfæra viðeigandi leiðréttingar og finna með þeim staðarlínur fyrir skipið.
3. *Þekking á sjókortum, innihaldi þeirra og notkun; að búa til vaxandi kort.*
 Grein á aðalreglum um gerð sjókorta eftir Mercatorsaðferð, mælikvörðum þeirra og línunum, hvað standa eigi á sjókortum, og hvernig þau eru notuð. Þekking á helztu aðferðum við tilbúning vaxandi sjókorta eftir Mercators aðferð og á mismunandi mælikvörðum þeirra.
4. *Þekking á skriðmæli, vegmæli og djúpmælitækjum; þekking á leiðarreikningi, straumi og drift; að setja stefnu skipsins og að finna stað skipsins í kortinu.*
 Þekking á gerð skriðmæla og vegmæla, á grunnlóði og djúplóði, ýmiss konar djúpmælitækjum, að finna stefnu og hraða straumsins með athugunum jarðlægra hluta; að geta fundið þann stað, er halda á til, þegar sá staður, sem siglt er frá, er kunnur, og stefnur þær og vegalengdir, er farnar hafa verið; að marka stað skipsins á kortið með miðum, miðunum og hornmælingum; að finna þá stefnu á kortinu, sem halda á, og leiðréttu þá stefnu fyrir straumi og öðrum áhrifum á hana, svo að fundin verði sú stefna, sem stýra á eftir áttavitanum, að finna þá vegalengd, er halda skal, og hve langt um líði, þangað til komizt verður til ákveðins staðar.
5. *Þekking á dagbókarhaldi: Kunna að finna hvenær flóð verður og fjara.* Þekking

á tilgangi skipsdagbókar og leiðarbókar, meðferð þeirra og hvað og hversu í 68 þær skuli ritað. Að kunna að finna flóð- og fjörutíma með sjávarfallatöflum. 15. apríl

6. *Þekking á sextanti og notkun hans.*

Grein á helztu hlutum sextantsins, skiptingu mælibogans og brotmælisins, á stöðu speglanna og hvernig hún er athuguð og lagfærð, á markleiðréttingu og hvernig hún finnst, og á mælingu horna milli jarðlæggra punkta og á hæðarmælingum himinhnatta yfir hafsbrún. Notkun hættuhorna, bæði láréttra og lóðréttra.

7. *Þekking á himinhvolfinu og daglegri hreyfingu þess á bauganeti þess, á því að ákveða afstöðu himinhnatta, þekking á sólinni og hreyfingu hennar. Þekking á mælingu tímans og skiptingu hans. Kunna að finna ristíma, hágöngutíma og hvarftíma sólarinnar. Þekking á heimsásnum, miðhiminbaug, rektascensionsbaugum, deklinationsbaugum, tímabaugum, sjónbaug, azimuthbaugum, hæðabaugum, rektacension, deklination, tímahornum, hvirfilhornum (azimuti), hæð, viki (amplitude), afstöðu heimsássins við sjónbauginn, dag- og náttbogum himinhnatta, hinni daglegu hreyfingu, áhrifum breiddar og deklinationar á hæð himinhnatta. Þekking á sólbrautinni og hreyfingu sólarinnar eftir henni. Grein á stjörnuþegi, sóldegi, sóltíma, meðaldegi, meðaltíma, meðalsól, tímajöfnuði, trópisku sólári, almanaksári. Ristími, hágöngutími og hvarftími sólarinnar skal fundinn með viðeigandi töflum.*

8. *Þekking á hæðarleiðréttingum sólarinnar og að kunna að finna breiddina með athugun sólar í hádegisbaug. Þekking á lækkun hafsbrúnar, geislabroti sjónarmun (parallaxis) og á hálfum þvermæli. Finna skal og nota hæðarleiðréttingarnar, annað hvort hverja fyrir sig eða allar í einu. Breiddina skal finna af hæðarathugun sólar í háboga og lágboga.*

9. *Að kunna að finna staðarlínur fyrir skipið með hæðaraðferðinni. Skyn á jafnhæðarbaugum og á stefnu staðarlínu í sambandi við þá. Að kunna að nota töflurnar H. O. Nr. 211 til að finna staðarlínur fyrir skipið með hæðaraðferðinni.*

Sjómennska (skrifleg, munnleg og verkleg):

1. *Þekking á alþjóðlegum siglingareglum og neyðarbendingum og á bjargtækjum og notkun þeirra.*

Þekking á reglum þeim, sem fylgja ber til að forðast ásiglingu, og á ljósum þeim, sem skipum ber að hafa undir ýmsum kringumstæðum, svo og að kunna að nota almenn bjargtæki við björgun úr sjávarháska.

2. *Þekking á notkun alþjóða-merkjabókar og að geta lesið og gefið ljós- og hljóðmerki eftir Morse-stafrófi.*

Þekking á að gefa og taka á móti merkjum með alþjóðlegum merkjaveifum og fjarlægðarbendingum, svo og með ljós- og hljóðmerkjum eftir Morse-stafrófi.

3. *Þekking á hirðingu og meðferð á skipum, siglum, reiða, seglum, köðlum og virum og samsetningu þeirra og öðru, sem þar að lýtur, enn fremur meðferð og hirðingu veiðarfæra.*

Auk þess er nemendum skylt að hlýða á fyrirlestra í almennri sjómennsku.

Þekking á, hve þýðingarmikil er góð hirðing og meðferð á skipum og öllu, sem þar að lýtur, og hvernig hún er framkvæmd; samsetning kaðla og víra, vafning kaðla og víra, skyn á ýmiss konar talíum, og hve margfaldan kraft þær gefa, á ýmiss konar nauðsynlegum hnútum, vafningum og brögðum; notkun rekakera, olíu og öryggislína, neyðarstýris, skyn á bráðabirgðaviðgerð á leka úti á sjó, á umbúnaði lestaropa, á legufærum og hvernig leggja beri skipi fyrir 2 akkerum og í vetrarlægi (mooring), á notkun bjargbelta og bjarghringa, út-

68
15. apríl

setningu og inntöku báta, á björgun manns, er dettur útbyrðis; helztu grundvallaratriði í seglasaum og að geta annazt smáviðgerðir á seglum.

Þekking á, hvernig fara eigi yfirleitt með ýmiss konar veiðarfæri, bæði í notkun og þegar þau eru ekki í notkun, og hvaða þýðingu litun, börkun eða tjörgun hefur á endingu þeirra.

Íslenska (skrifleg og munnleg):

Að hafa lesið að minnsta kosti 100 bls. í 8 bl. broti, í lausu máli og ljóðum og geta skýrt þær nokkurn veginn. Efnið skal þannig valið, að nemendur læri sem flest orð og orðatiltæki, er að sjómennsku líta.

Nemendur skulu kunna nokkurn veginn lögskipaða réttitun og geta samið stutta ritgerð um einfalt efni, þannig að orðfæri sé sæmilegt og lesmerki rétt sett.

Nemendur skulu þekkja orðflokkana, hljóðvörp, klofningu, hljóðskipti í sterkum sögnum, beygingu málsins og allar helztu réttitunarreglur, frumlag og umsögn í setningu og helztu reglur um lesmerki. Þeir skulu geta samið sæmilega stílaða og stafsetta ritgerð um efni, er að sjómennsku lýtur, og sýna, að þeir kunni að setja lesmerki nokkurn veginn rétt.

Danska (munnleg):

Að hafa lesið og geta lagt út að minnsta kosti 100 bls. í 8 bl. broti, í lausu máli og ljóðum, sérstaklega um líf og störf sjómanna, og að geta talað dönsku nokkuð, einkum um það, er varðar sjómennsku. Prófsveinninn verður að kunna nokkur helztu atriði danskrar málfræði.

Enska (munnleg):

Að hafa lesið og geta lagt út að minnsta kosti 100 bls. í 8 bl. broti, einkum um sjómennsku, og geta talað ensku nokkuð, einkum um það, er gerist á sjó. Prófsveinninn verður að kunna helztu atriði enskrar málfræði.

Sjóréttur (skriflegur):

Að þekkja helztu lagaákvæði, er varða rétt og skyldur skipstjóra. Þekking á helztu íslenskum lagaákvæðum um skip, um hafið og á skilyrðunum til að vera skipstjóri, réttindum og skyldum hans á skipinu, um vald skipstjóra og ábyrgð á eigin gerðum og gerðum skipverja; skilyrðum til að vera stýrimaður og vélstjóri, réttindum og skyldum þeirra á skipinu, og réttindum annarra skipverja; um ráðningu skipverja.

Heilsufræði (munnleg):

Að hafa fengið yfirlit yfir það helzta, er stendur í lækningabókum sjómanna, og sé einkum lögð áherzla á þessi atriði:

1. *Hjálp í viðlögum við slysfarir og algengustu sjúkdóma.*
2. *Samræðissjúkdóma og varnir gegn þeim.*
3. *Næma sjúkdóma og sóttvarnarreglur, sem skipum er skylt að hlýða.*
4. *Almennar heilbrigðis- og þrifnaðarreglur í skipum, hirðingu þeirra og umgengi, matvæli og fæði skipverja.*

Bókhald:

Að kunna það bókhald, er staðan útheimtir. Helztu atriði tvöfaldrar bókfærslu.

Vélfræði (munnleg):

68

Einföldustu atriði mótörfræðinnar ásamt yfirliti yfir algengustu vélar, notkun þeirra, umhirðu og eldsneyti. 15. apríl

Auk þess er nemendum skylt að hlýða á fyrirlestra í veðurfræði.

15. gr.

Til farmannaprófsins útheimtis:

Stærðfræði (skrifleg og munnleg):

Hið sama og til fiskimannaprófs, og enn fremur:

1. *Í reikningi: Fyllri þekking á veldi og rót og á logaritnum. Reikningur með jákvæðum og neikvæðum stærðum með tölum og bókstöfum. Einfaldur vaxta-reikningur. Einfaldar jöfnur. Þekking á, hvað átt er við með veldi og rót og með logaritnum. Grundvallaratriði bókstafareiknings og að leysa einfaldar jöfnur með einni og tveim óþekktum stærðum.*
2. *Í flatarmálsfræði: Skyn á rétthyrndu koordinatkerfi. Þekking á breytingu hornafallanna í þríhyrningafræðinni í rétthyrndu koordinatkerfi.*
3. *Í rúmfræði: Afstaða beinnar línu til flatar og afstaða flata innbyrðis. Þekking prisma, strýtu, keilu, kúlu, sívalnings og á línunum, sem myndast á yfirborði þessara hluta við beinan gegnumskurð. Skyn á bogahornum og bogaprihyrningum. Rúmtak prisma, strýtu, keilu, kúlu og sívalnings. Þekking á jafnskiptum mælikvarða; að draga hring gegnum 3 gefna punkta; að draga sneiðboga yfir tilnefnt horn; að finna óþekktu parta í þríhyrningi með uppdrætti. Þekking á flatarmáli þríhyrninga, ferhyrninga, marghyrninga og hringflata. Þekking á rúmmáli og þyngd tenings, prisma, strýtu, keilu, kúlu og sívalnings.*

Siglingafræði (skrifleg og munnleg):

Hið sama og til fiskimannaprófs, og enn fremur:

1. *Kompásleiðréttingar. Reglurnar um leiðréttingu kompássins með segulstöngum og hlutum úr deigu járni.*
2. *Þekking á stefnumagnsmæli (deflector) og notkun hans við segulskekkjurannsóknir.*
3. *Djúpmælar. Þekking á helztu djúpmælitækjum ásamt bergmálsdýptarmælum.*
4. *Að kunna að fara með sjóúr og finna stöðu þess og daglegan gang. Þekking á því, hvar sjóúrið á að vera í skipinu, hversu með það skuli fara, þegar það er í skipinu eða flutt í skipið eða úr því. Stöðu sjóursins skal finna með samanburði við annað úr eða tímamerki.*
5. *Að kunna að finna stað skipsins með staðarlínunum, byggðum á athugun sólar, tungls, fastastjörnu eða reikistjörnu. Lengdarathugun. Þekking á jafnhæðarbaugum og stefnu staðarlínu í sambandi við jafnhæðarbauga; finna skal stað skipsins með því að mæla samtímis hæð tveggja himinhnatta, eða mæla hæð himinhnatta á mismunandi tíma og taka tillit til þess, er siglt hefur verið milli athugananna; staðarlínan á kortinu sé fundin með útreikningi tveggja punkta í jafnhæðarbaug eða með einum punkti og azimuti (annaðhvort hæðar- eða tímaazimuti); enn fremur með hæðaraðferðinni. Misvísun og segulskekkju skal einnig finna með hæðar- eða tímaazimuti, með töflum eða reikningi.*
6. *Fyllri þekking á himintunglum. Almennit yfirlit yfir sólkerfið, og að þekkja helztu reiki- og fastastjörnur.*
7. *Í dagbókarhaldi: Einkum þau atriði, er snerta skipseigendur, váttryggjendur og eigendur farms.*
8. *Þekking á notkun helztu raf- og radiótækja, sem notuð eru við siglingar. Þekking á stórbaugskortum og siglingu eftir stórbaug. Skyn á Gyro-komp-*

68
15. apríl

ásam, radiómiðunartækjum, radar- og lorantækjum, rafmagnsvegmælum og öðrum rafvélum, sem notaðar eru við siglingar. Sigling eftir stórbaug og stórbaugskort.

Vélfræði (munnleg):

Þekking algengra eimvéla ásamt kötlum og hjálparvélum. Hestöfl, eldsneytis-eyðsla og gæzla vélarinnar. Þekking á algengustu mótörvélum, einkum Dieselvélum og gæzlu þeirra, ásamt hjálparvélum og eldsneytiseyðslu.

Eðlisfræði (skrifleg):

Þekking á eðlisfræðilegum eiginleikum hluta. Jafnvægi og hreyfing fastra, fljóttandi og loftkenndra hluta; þyngdarlögmál. Samstilling og sundurliðun afla. Einfaldar vélar. Eðlisþyngd. Dælur. Loftþyngdarmælar. Aðaldrættir hitafræðinnar. Einfaldar reglur um hljóðið, ljósið, rafmagn og rafsegulmagn.

Sjómennska (skrifleg, munnleg og verkleg):

Híð sama og til fiskimannaprófs, og enn fremur:

1. *Stutt lýsing á byggingu skipa, rúmlestir, vatnsþéttar skiljur og tæmingartæki. Áhrif skrúfu og stýris. Helztu lagaákvæði um flokkun og skoðun skipa. Aðalhlutar skipsins: kjölur, bönd, langhönd, stefni, súðir, þilför, skiljur, skipting skipsins í vatnsþétt rúm. Helztu smíðæfni og samskeyting þeirra. Viðhald járn- og tréskipa. Hleðsluborð og hleðslumerki og yfirlit yfir lög og reglugerðir um þau efni. Stjórn og beiting skipa á höfnum inni, á þröngum siglingaleiðum og í rúmsjó.*
2. *Tæki til fermingar og affermingar skipa. Meðferð farms og kjölfestu. Einfaldur jafnvægisreikningur með tilliti til fermingar og affermingar skipa. Djúprista, afturhlæðni og stöðugleiki. Notkun tafna um styrkleika, aðallega þeirra hluta, sem notaðir eru við fermingu og affermingu skipa. Öryggisráðstafanir við skipsstrand, árekstur, eldsvoða, sjóskaða o. fl. Bátar og notkun þeirra, línubýssur og önnur bjargtæki. Skyldur stýrimanns á verði. Útreikningur á þeirri áreynzlu, sem losunartæki verða fyrir við notkun þeirra. Vatn sem kjölfesta. Helztu ráðstafanir og hvers ber að gæta við flutning ýmiss konar farms. Helztu útreikningar, er varða djúpristu, afturhlæðni og stöðugleika, fermingu og affermingu skipa. Ráðstafanir til björgunar skips og mannlífa við skipsströnd, árekstur og í rúmsjó. Íkveikjuhætta af farmi, eldsvoði, eldsvarnir og slökkvitæki. Stjórn og meðferð báta við margs konar kringumstæður, bæði við land og í rúmsjó. Skemmdir á skipi og farmi. Rekakkeri. Neyðarstýri. Að lægja sjó með olíu. Meðferð og notkun línubýssu, bjargstóls og annarra bjargtækja. Að draga skip og að leggja skipi í rétt. Staða stýrimanns á skipinu og skyldur þær, sem á honum hvíla, bæði á ferðinni og við land.*

Landfræði og veðurfræði (munnleg):

Stutt yfirlit yfir landslag hinna helztu meginlanda. Helztu skipgengar ár og fljót. Heimshöfin og helztu siglingaleiðir. Helztu verzlunarborgir. Skyn á helztu loft- og sjávarmælitækjum. Skipting hitans á yfirborði jarðar. Vatnsgufa loftsins, ský og úrkoma. Veðurfregnir og veðurkort. Rafmagn í gufuhvolfinu. Loftþrýstingur. Vindar og lögmál þeirra. Þekking helztu hafstrauma. Orsakir hitabeltisstorma, og hvernig beri að sigla til að forðast þá eða komast úr þeim.

Íslenzka (skrifleg og munnleg):

Að hafa lesið að minnsta kosti 200 bls. í 8 bl. broti í lausu máli og ljóðum og geta skýrt það vel. Efnið skal þannig valið, að nemendur læri sem flest orðtök, er

að sjómennsku láta. Jafnframt skulu þeir hafa lært það af íslenskri málfræði, er þarf til þess að fara vel með íslenskt mál í ræðu og riti, og geta skrifað á allgóðu máli og með góðri stafsetningu ritgerð um efni, er lýtur að sjóferðum, og samið laglega skjöl þau og skilríki, er staða þeirra heimtar. **68** 15. apríl

Nemandinn skal kunna hið sama og krafizt er til fiskimannaprófs, en auk þess sem þar segir, skal hann þekkja deili á brottfalli, samlögun, hljóðbreikkun, hljóðgreiningu og kunna öll helztu atriði setningarfræðinnar.

Danska (skrifleg og munnleg):

Að hafa lesið og geta lagt út að minnsta kosti 200 bls. í 8 bl. broti í lausu máli og ljóðum, einkum um líf og störf sjómanna, og geta talað dönsku sæmilega, einkum um það, er sjómennsku varðar, og að geta gert léttan danskan stíl.

Nemandinn verður að kunna helztu atriði danskrar málfræði og geta talað málið, einkum um þau efni, er varða stöðu hans.

Enska (skrifleg og munnleg):

Að hafa lesið að minnsta kosti 200 bls. í 8 bl. broti, einkum um líf og störf sjómanna, skilja „Nautical Almanac“ og geta talað ensku nokkurn veginn, einkum um það, er að sjómennsku lýtur. Prófsveinn verður að kunna helztu atriði enskrar málfræði og geta talað málið nokkurn veginn, einkum um þau efni, er varða stöðu hans.

Sjóréttur (skriflegur):

Nokkru fyllri þekking en til fiskimannaprófs, einkum um farmbréf og farm-skirteini. Farmsamningar.

Heilsufræði (munnleg):

Nokkru fyllri þekking en til fiskimannaprófs, einkum um hitabeltissjúkdóma og varnir gegn þeim.

Bókhald og viðskiptafræði (skrifleg):

Þau atriði, er farmenn skiptir mestu og staða þeirra heimtar. Að kunna svo tvöfalda bókfærslu, að hann geti fært sjálfstætt bókhald fyrir skipið og gert upp rekstursreikning þess. Helztu atriði almennrar viðskiptafræði.

16. gr.

Til skipstjóraprófs á varðskipum ríkisins útheimtis:

Siglingafræði og stærðfræði (skrifleg og munnleg):

1. *Mælistaðir og lega þeirra til staðarákvarðana. Mismunur á land- og sjókortum. Flokkun og nákvæmni mælistaða og hvers ber að gæta við val þeirra til staðarákvarðana. Helztu atriði, sem gæta verður við staðarákvarðanir í sambandi við gæzlu landhelginnar.*
2. *Þekking á leiðréttingum horna, merkja og miðana á jörðunni til útsetningar i vaxandi kort.*
3. *Þekking á leiðréttingum sextantahorna vegna hæðarmismunar mælistaðanna. Að kunna að finna hvirfilhornið, þegar mælt hefur verið með sextanti horn á milli mishárna mælistaða og kunn eru hæðarhorn af mælistöðunum.*
4. *Nokkru fyllri þekking en til farmannaprófs á notkun og meðferð nýjustu siglingatækja.*
5. *Nokkru fyllri stærðfræðikunnátta en til farmannaprófs. Fyllri kunnátta í stærðfræði en til farmannaprófs, einkum í bókstafareikningi, jöfnum og hornafræði.*

68
15. apríl

Alþjóðamerki (verklegt):

Leikni í notkun ljós- og hljóðmerkja og merkjaflagga. Áherzla skal lögð á merkjagjafir eftir Morse-stafrófi og með flöggum eftir alþjóðareglum.

Alþjóðaréttur (munnlegur):

Helztu ákvæði milliríkjasamninga um gæzlu landhelginnar og um fiskveiðar á hafinu. Þýðing og gæzla landhelginnar á ófriðartímum.

Enska (skrifleg og munnleg):

Fyllri kunnátta í að tala og rita málið, en krafizt er til farmannaprófs.

Þýzka (skrifleg og munnleg):

Undirstöðuatriði þýzkrar tungu.

Líkamsæfingar:

Kunnátta í algengri leikfimi og æfing í að stjórna leikfimisflokki. Krafizt er þeirrar kunnáttu, sem nauðsynleg er til þess að geta stjórnað þeim æfingum í leikfimi, sem hægt er að viðhafa á skipi. Prófsveinn sé æfður í að gefa fyrirskipanir í því, er að þessu lýtur, kveðjum og viðeigandi framkomu sem yfirmaður.

III. KAFLI

Einkunnir og skilyrði fyrir að standast prófin.

Fyrirmynd fyrir prófvottorðum.

17. gr.

Við *fiskimannapróf* skal gefa 22 einkunnir, sem sé:

	<i>Í stærðfræði:</i> 1 einkunn fyrir skriflega úrlausn	1
	<i>Í siglingafræði:</i> 4 einkunnir fyrir skriflegar úrlausnir, 2 einkunnir fyrir	
2	munlegar úrlausnir	6
	<i>Í notkun sextants</i>	1
	<i>Í sjómennsku:</i> 1 einkunn fyrir munnlegar úrlausnir í alþjóða siglinga-	
	reglum og neyðarbendingum, 1 einkunn fyrir skriflega úrlausn í almennri sjó-	
	mennsku og viðhaldi skipa og veiðarfæra, 1 einkunn fyrir kunnáttu í sjóvinnu	
	og 1 einkunn fyrir kunnáttu í merkjagjöfum eftir Morse-stafrófi og í notkun	
	alþjóða merkjabókar	4
	<i>Í íslenzku:</i> 2 einkunnir fyrir 1 munnlega og 1 skriflega úrlausn	2
	<i>Í dönsku:</i> 1 einkunn fyrir munnlega úrlausn	1
	<i>Í ensku:</i> 1 einkunn fyrir munnlega úrlausn	1
	<i>Í sjórétti:</i> 1 einkunn fyrir skriflega úrlausn	1
	<i>Í bókhaldi:</i> 1 einkunn fyrir skriflega úrlausn	1
	<i>Í heilsufræði:</i> 1 einkunn fyrir munnlega úrlausn	1
	<i>Í vélfræði:</i> 1 einkunn fyrir munnlega úrlausn	1
	<i>Í ritleikni og frágangi skriflegra verkefna:</i> 1 einkunn	1
	<i>Í iþróttum</i>	1

Við *farmannaprófið* skulu gefnar 33 einkunnir, sem sé:

	<i>Í stærðfræði:</i> 2 einkunnir fyrir 1 munnlega og 1 skriflega úrlausn	2
	<i>Í siglingafræði:</i> 6 einkunnir fyrir skriflegar úrlausnir, 3 einkunnir fyrir 3	
munlegar	úrlausnir	9
	<i>Í notkun sextants</i>	1

<i>Í sjómennsku</i> : 1 einkunn fyrir munnlega úrlausn í alþjóða siglingareglum og neyðarbindingum, 2 einkunnir fyrir 1 munnlega og 1 skriflega úrlausn í almenntri sjómennsku og í skipagerð, 1 einkunn fyrir kunnáttu í sjóvinnu og 1 einkunn fyrir kunnáttu í merkjagjöfum eftir Morse-stafrófi og í notkun alþjóða merkjabókar	5
<i>Í landafræði og veðurfræði</i> : 1 einkunn fyrir munnlega úrlausn	1
<i>Í íslenzku</i> : 2 einkunnir fyrir 1 munnlega og 1 skriflega úrlausn	2
<i>Í dönsku</i> : 2 einkunnir fyrir 1 munnlega og 1 skriflega úrlausn	2
<i>Í ensku</i> : 2 einkunnir fyrir 1 munnlega og 1 skriflega úrlausn	2
<i>Í sjórétti</i> : 1 einkunn fyrir skriflega úrlausn	1
<i>Í heilsufræði</i> : 1 einkunn fyrir munnlega úrlausn	1
<i>Í bókhalddi</i> : 1 einkunn fyrir skriflega úrlausn	1
<i>Í viðskiptafræði</i> : 1 einkunn fyrir skriflega úrlausn	1
<i>Í vélfræði</i> : 1 einkunn fyrir munnlega úrlausn	1
<i>Í eðlisfræði</i> : 1 einkunn fyrir skriflega úrlausn	1
<i>Í ritleikni og frágangi skriflegra verkefna</i> : 1 einkunn	1
<i>Í íþróttum</i>	2

68

15. apríl

Við skipstjóraþróf á varðskipum ríkisins skulu gefnar 12 einkunnir, sem sé:	
<i>Í siglingafræði og stærðfræði</i> : 4 einkunnir fyrir munnlegar og skriflegar úrlausnir	4
<i>Í alþjóðamerkjum</i> : 1 einkunn fyrir verklegar úrlausnir	1
<i>Í alþjóðarétti</i> : 1 einkunn fyrir skriflega úrlausn	1
<i>Í ensku</i> : 2 einkunnir fyrir 1 munnlega og 1 skriflega úrlausn	2
<i>Í þýzku</i> : 2 einkunnir fyrir 1 munnlega og 1 skriflega úrlausn	2
<i>Í líkamsæfingum</i> : 1 einkunn fyrir hæfni í þessum greinum	1
<i>Í ritleikni og frágangi skriflegra verkefna</i> : 1 einkunn	1

18. gr.

Til þess að standast próf útheimtist:

Í siglingareglum ekki lægra en einkunnin 5.

Í íslenzku og skriflegri siglingafræði ekki lægra en meðaleinkunnin 4 í hvoru.

Meðaleinkunn í siglingafræði minnst 4.

Meðaleinkunn minnst 4.

Hæstu og lægstu aðaleinkunnir við prófin verða því sem hér segir:

Við *fiskimannapróf*: Hæsta einkunn 176 stig, lægsta einkunn 88 stig.

Við *farmannapróf*: Hæsta einkunn 264 stig, lægsta einkunn 132 stig.

Við *skipstjóraþróf á varðskipum ríkisins*: Hæsta einkunn 96 stig, lægsta einkunn 48 stig.

Ágætiseinkunn telst meðaleinkunnin	7.25—8
1. einkunn telst meðaleinkunnin	6—7.25
2. einkunn telst meðaleinkunnin	5—6
3. einkunn telst meðaleinkunnin	4—5

19. gr.

Hver prófsveinn, er próf hefur staðizt, fær prófskírteini, er sýnir séreinkunnir hans og aðaleinkunn. Skírteinið skal gefið út á íslenzku og ensku eftir þeim fyrirmyndum, sem hér fara á eftir:

68 1. fyrirmynd.

15. apríl

STÝRIMANNASKÓLINN Í REYKJAVÍK

PRÓFSKÍRTEINI

N. N. (fullt nafn)
 fæddur (fæðingarstaður, fæðingardagur og -ár)
 hefur staðizt

fiskimannapróf

samkvæmt lögum nr. 69 12. apríl 1945, um Stýrimannaskólann í Reykjavík,
 og hlotið þessar einkunnir:

Í stærðfræði	1 eink.	stig
– siglingafræði	6	—	—
– notkun sextants	1	—	—
– siglingareglum	1	—	—
– merkjagjöfum	1	—	—
– sjómennsku	2	—	—
– íslenzku	2	—	—
– dönsku	1	—	—
– ensku	1	—	—
– sjórétti	1	—	—
– bókhaldi	1	—	—
– heilsufræði	1	—	—
– vélfræði	1	—	—
– ritleikni	1	—	—
– íþróttum	1	—	—

Aðaleinkunn stig

sem verður meðaleinkunnin, og hefur hann því staðizt prófið
 með einkunn.

Stýrimannaskólinn í Reykjavík, árið 19....

.....

skólastjóri.

Hæsta einkunn við prófið er 8 stig og hæsta aðaleinkunn því 176 stig.
 Til þess að standast prófið þarf:

Í siglingareglum ekki lægra en	5 stig
– íslenzku minnst	8 —
– skriflegri siglingafræði minnst ...	16 —
– siglingafræði minnst	24 —
– meðaleinkunn minnst 4 = aðaleinkunn minnst	88 stig.

2. fyrirmynd.

STÝRIMANNASKÓLINN Í REYKJAVÍK

PRÓFSKÍRTEINI

N. N. (fullt nafn)
 fæddur (fæðingarstaður, fæðingardagur og -ár)
 hefur staðizt

farmannapróf

samkvæmt lögum nr. 69 12. apríl 1945, um Stýrimannaskólann í Reykjavík,
 og hlotið þessar einkunnir:

Í stærðfræði	2	eink.	stig
– siglingafræði	9	—	—
– notkun sextants	1	—	—
– siglingareglum	1	—	—
– merkjagjöfum	1	—	—
– sjómennsku	3	—	—
– landafræði og veðurfræði	1	—	—
– íslenzku	2	—	—
– dönsku	2	—	—
– ensku	2	—	—
– sjórétti	1	—	—
– heilsufræði	1	—	—
– bókhaldi	1	—	—
– viðskiptafræði	1	—	—
– eðlisfræði	1	—	—
– vélfræði	1	—	—
– ritleikni	1	—	—
– íþróttum	2	—	—

Aðaleinkunn stig

sem verður meðaleinkunnin, og hefur hann því staðizt prófið með einkunn.

Stýrimannaskólinn í Reykjavík, árið 19....

.....
skólastjóri.

Hæsta einkunn við prófið er 8 stig og hæsta aðaleinkunn því 264 stig.

Til þess að standast prófið þarf:

Í siglingareglum ekki lægra en	5	stig
– íslenzku minnst	8	—
– skriflegri siglingafræði minnst ...	24	—
– siglingafræði minnst	36	—
– meðaleinkunn minnst 4 = aðaleinkunn minnst 132 stig.		

3. fyrirmynd.

STÝRIMANNASKÓLINN Í REYKJAVÍK

PRÓFSKÍRTEINI

N. N. (fullt nafn)

fæddur (fæðingarstaður, fæðingardagur og -ár)

hefur staðizt

skipstjórpróf á varðskipum ríkisins

samkvæmt lögum nr. 69 12. apríl 1945, um Stýrimannaskólann í Reykjavík, og hlotið þessar einkunnir:

Í siglingafræði og stærðfræði	4	eink.	stig
– alþjóðamerkjum	1	—	—
– alþjóðarétti	1	—	—
– ensku	2	—	—
– þýzku	2	—	—
– líkamsæfingum	1	—	—
– ritleikni	1	—	—

Aðaleinkunn stig

68
15. apríl

sem verður meðaleinkunnin , og hefur hann því staðizt prófið með einkunn.

Hæsta einkunn við prófið er 8 stig og hæsta aðaleinkunn því 96 stig. Til þess að standast prófið þarf 48 stig.

Stýrimannaskólinn í Reykjavík, árið 19. . . .

.....
skólastjóri.

20. gr.

Nöfn þeirra, er ganga undir próf, skal rita í bók, sem samgöngumálaráðuneytið löggildir, og sem geymist í stýrimannaskólanum. Skal í henni skýrt frá fullu nafni hvers prófsveins, fæðingarstað, fæðingardegi og fæðingarári, og frá einkunnum þeim, sem gefnar voru við prófið. Inn í hana skal færa öll skrifleg prófverkefni og yfir höfuð ítarlega skýrslu um prófið. Skólastjóri sér um, að prófbókin sé færð. Hún skal undirrituð af öllum, sem einkunnir gáfu í prófinu.

Prófvottorðin undirritar skólastjóri einn.

21. gr.

Reglugerð þessi öðlast þegar gildi og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Með henni er felld úr gildi prófreglugerð fyrir Stýrimannaskólann í Reykjavík, nr. 105 6. júní 1945.

Samgöngumálaráðuneytið, 15. apríl 1953.

Ólafur Thors.

Páll Pálmason.

69
16. apríl

REGLUGERÐ

um öryggisráðstafanir við fermingu og affermingu skipa.

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Vinnuveitanda ber að sjá um, að vinnu sé stjórnað á heppilegan hátt og að vakandi auga sé haft með öryggi verkamanna á vinnustað.

Séu einhver af tækjum eða vélum þeim, sem notaðar eru við vinnu, eign annars en vinnuveitanda, t. d. hafna eða skipaeiganda, ber vinnuveitanda þó að vaka yfir, að slík tæki eða vélar séu í fullkomnu lagi og að þegar sé bætt úr göllum, sem fram kunna að koma, eða krefjast lagfæringar af eigendum.

2. gr.

A. Verkstjórar við fermingu og affermingu skipa megí ekki samtímis hafa á hendi eða taka að sér stjórn meira en sex vinnuflokka (gengi) í mesta lagi.

Sami verkstjóri má því aðeins hafa stjórn á vinnu í meira en einu skipi, að skipin séu hvert hjá öðru.

Ef vinnuflokkar eru fleiri en sex, skal einn af verkamönnum, sem til þess þykir hæfur, valinn verkstjóra til aðstoðar, til að sjá um vinnuna.